

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen, lagen om registrering av vissa kreditgivare och 2 § i räntelagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås det att kapitlet om konsumentkrediter i konsumentskyddslagen ändras. Det föreslås dessutom ändringar i lagen om registrering av vissa kreditgivare och i räntelagens bestämmelse om avvikelse från lagen. Propositionens huvudsakliga syfte är att minska de skuldproblem som snabblånen förorsakar.

I propositionen föreslås att ett räntetak ska sättas för vissa konsumentkrediter. En övre gräns för kreditens effektiva ränta enligt kreditavtalet ska fastställas i lagen. Vid beräkningen av den effektiva räntan beaktas krediträntan och övriga kreditkostnader som tas ut av konsumenten. Syftet med ändringen är att konsumenterna ska få små krediter på rimligare villkor än för närvarande. Det antas också att ändringen avsevärt minskar utbudet av de nuvarande snabblånen.

Det föreslås preciseringar och skärpningar av bestämmelsen om kreditgivarens skyldighet att bedöma konsumentens kreditvärdighet. Syftet med ändringen är att minska

skuldproblemen genom att förutsätta att också tillhandahållare av små krediter ska bedöma konsumentens kreditvärdighet noggrannare än tidigare. Det föreslås att bestämmelsen om god kreditgivningssed kompletteras så att det strider mot god kreditgivningssed att använda sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid kommunikation i anslutning till kreditförhållandet. Till denna del är syftet att avhjälpa olika problem i anslutning till avgiftsbelagda sms-tjänster.

Avsikten är att bestämmelserna om kreditförhållandena ska träda i kraft cirka tre månader efter att de har blivit fastställda. I fråga om den föreslagna bestämmelsen om ett räntetak är avsikten att perioden mellan fastställande och ikraftträdande av bestämmelsen ska vara något längre än tre månader. Lagen om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÅN MOTIVERING	4
1 INLEDNING	4
Allmänt	4
Statistik över domar i fordringsmål	4
Snabblån i utsökningsregistret	5
2 NULÄGE	6
2.1 Lagstiftning och rättspraxis	6
Bestämmelser om utbudet av snabblån	6
Bestämmelser om betalningsförsummelser	7
2.2 Lagstiftningen i utlandet	7
Allmänt	7
Sverige	8
Norge	8
Danmark	8
Frankrike	8
Tyskland	8
Nederländerna	9
2.3 Bedömning av nuläget	9
Behov av lagstiftningsreformer	9
Kostnader för snabblånen under kredittiden	10
Avtalsvite	10
Tillsynsmyndighetens befogenheter	10
3 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	11
3.1 Allmänt	11
3.2 Föreslagna ändringar	11
Bedömning av konsumentens kreditvärdighet	11
Prisreglering	11
Sms-kostnader som tas ut av konsumenten	13
Andra förslag	13
4 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	14
4.1 Konsekvenser för statsekonomin och myndigheterna	14
4.2 Konsekvenser för konsumenternas och näringsidkarnas ställning	14
5 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	16
DETALJMOTIVERING	18
1 LAGFÖRSLAG	18
1.1 Konsumentskyddslagen	18
7 kap. Konsumentkrediter	18
1.2 Lagen om registrering av vissa kreditgivare	19
1.3 Räntelagen	21
2 IKRAFTTRÄDANDE	21
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	21
LAGFÖRSLAG	23
1. Lag om ändring av 7 kap. i konsumentskyddslagen	23
2. Lag om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare	25
3. Lag om ändring av 2 § i räntelagen	26

BILAGA.....	28
PARALLELTEXT.....	28
1. Lag om ändring av 7 kap. i konsumentkyddslagen.....	28
2. Lag om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare.....	31
3. Lag om ändring av 2 § i räntelagen.....	35

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Allmänt

S.k. snabblån, dvs. sådana små kortfristiga konsumentkrediter utan säkerhet som beviljas på basis av en låneansökan på internet eller per sms, har veterligen funnits på marknaden sedan 2005. Marknaden för snabblån har sedan dess vuxit kraftigt och nya aktörer har kommit in på marknaden också under de allra senaste åren. Hösten 2005 fanns det enligt företags- och organisationsdatasystemet cirka 20 snabblåneföretag, hösten 2007 var de veterligen cirka 50. För närvarande finns redan cirka 80 snabblåneföretag i regionförvaltningsverkets kreditgivarregister.

Enligt statistikcentralen beviljades det år 2010 nästan 1,2 miljoner snabblån. Det sammanlagda beloppet av de beviljade krediterna var 244 miljoner euro, och det sammanlagda beloppet av olika kostnader för krediterna uppgick till totalt nästan 64 miljoner euro. Kostnaderna för snabblånen utgjorde alltså i snitt 26 procent av det beviljade lånekapitalet. Återbetalningstiden var omkring 30 dagar och den genomsnittliga storleken på snabblånet cirka 206 euro.

År 2011 ökade antalet snabblån ytterligare; det beviljades sammanlagt cirka 1,4 miljoner nya lån. Det sammanlagda beloppet av de beviljade krediterna var cirka 322 miljoner euro, och det sammanlagda beloppet av olika kostnader för krediterna uppgick till cirka 79 miljoner euro. År 2011 utgjorde kostnaderna för snabblånen således i snitt 25 procent av det beviljade lånekapitalet. Återbetalningstiden var 33 dagar och den genomsnittliga storleken på snabblånet 228 euro.

Snabblånen har, så som anges nedan, i allt högre grad lett till skuldproblem, och i regeringsprogrammet har det förutsatts att lagstiftningen i anslutning till snabblånen skärps (Regeringsprogrammet för statsminister Jyrki

Katainens regering 22.6.2011, s. 28, nedan *regeringsprogrammet*).

Statistik över domar i fordringsmål

Enligt Suomen Asiakastieto Oy:s (nedan *Asiakastieto*) kreditupplysningsregister har under de senaste åren sådana domar i fordringsmål som gäller privatpersoners konto- och engångskrediter och finansbolagsfordringar ökat, så att det år 2005 gavs drygt 20 000 domar och år 2008 knappt 80 000 domar i mål av detta slag, medan motsvarande antal år 2011 var nästan 180 000. Enligt Asiakastieto gavs privatpersoner i fjol sammanlagt över 280 000 domar i fordringsmål. År 2005 var det sammanlagda antalet under 110 000 och år 2008 under 170 000.

Av de knappa 80 000 domar i fordringsmål som gällde privatpersoners konto- och engångskrediter och finansbolagsfordringar gällde år 2008 cirka 52 000, dvs. 65 procent, fordringar på mindre än 1 000 euro. År 2011 var 130 000 av totalt 180 000 domar, dvs. över 70 procent av domarna, av detta slag. Av dessa domar gällde cirka 45 procent personer under 30 år.

År 2005 var det i färre än 3 000 av de domar i fordringsmål som gällde privatpersoners konto- och engångskrediter och finansbolagsfordringar fråga om fordringar på mindre än 300 euro. År 2010 gavs 50 000 domar i fordringsmål som gällde små fordringar av detta slag, och domarna gällde cirka 22 000 personer. År 2011 gavs redan nästan 82 000 sådana domar, och domarna gällde över 34 000 personer. Detta innebar år 2011 ca 2,4 nya betalningsstörningar per person till följd av dessa små krediter. Asiakastieto uppskattar att de domar som gäller fordringar på mindre än 300 euro huvudsakligen beror på obetalda snabblån.

År 2005 gällde 1 200 av domarna i denna kategori, dvs. cirka 40 procent av domarna,

personer under 30 år. År 2011 gällde över 41 000 domar, dvs. cirka hälften av domarna, personer under 30 år. Av dessa domar gällde åter cirka 70 procent personer under 25 år.

Vid en granskning av domar i fordringsmål som gäller konto- och engångskrediter och finansbolagsfordringar på mindre än 300 euro samt betalningsanmärkningar till följd av dem, bör det noteras att också andra krediter än snabbblån ingår i denna kategori. I de domar i fordringsmål som gäller fordringar på mindre än 300 euro ingår också andra domar än sådana som gäller snabbblån. Samtidigt kan man anta att det i domar i fordringsmål som gäller fordringar på mera än 300 euro ingår mål som beror på obetalda snabbblån. För denna uppfattning talar för det första det att många snabbblåneföretag också tillhandahåller krediter på mera än 300 euro. För det andra döms det till betalning i vissa domar i fordringsmål samtidigt ut inte bara snabbblån utan också andra fordringar, eller flera snabbblån på mindre än 300 euro, så att det sammanlagda kapitalbeloppet överstiger 300 euro. Dessa domar har inte ingått i den kategori av domar i fordringsmål som gäller förmodade snabbblån.

Enligt Suomen Pienlainayhdistys ry är uppskattningarna av antalet sådana domar i fordringsmål som gäller snabbblån inte korrekta. Enligt föreningen var antalet sådana domar i fordringsmål som gäller snabbblån mindre än beräknat år 2011, högst 50 000—60 000 domar.

När tingsrätterna blev ombedda att ge sin uppskattning av andelen ärenden som gällde snabbblån i förhållande till alla summariska ärenden år 2011, varierade uppskattningarna mellan 25 procent och 70 procent. Närmare uppgifter om förfrågan och resultaten av den finns i betänkandet från arbetsgruppen Snabbblån 2011 (Ändring av lagstiftningen om snabbblån 17/2012).

Under vecka 11 år 2012 följde dessutom Birkalands, Norra Karelen och Vanda tingsrätt med hur stor andel av de summariska ärenden som där inleddes som gällde snabbblån. Av de summariska ärenden som lämnades till Birkalands tingsrätt gällde cirka 45 procent snabbblån (229 av 509 ärenden), av dem som lämnades till Norra Karelen tingsrätt cirka 45 procent (52 av 115 ärenden) och

av dem som lämnades till Vanda tingsrätt cirka 50 procent (163 av 325 ärenden). Ett ärende ansågs gälla snabbblån om stämningens ansökan enbart gällde snabbblån, eller om den fordran som till kapitalet var störst gällde ett snabbblån. Sådana stämningensansökningar som gällde indrivning av inte bara snabbblån och utan också andra fordringar beaktades däremot inte, om den fordran som till kapitalet var störst inte gällde ett snabbblån.

Snabbblån i utsökningsregistret

För att få närmare uppgifter om de obetalda snabbblånen granskades i utsökningsregistret sådana utsökningsärenden inom kategorin "övriga privaträttsliga fordringar" som inlemts år 2011 och där sökanden var en kreditgivare som fanns upptagen i kreditgivarregistret. När granskningen riktade sig in på de kreditgivare som man vet att tillhandahåller främst snabbblån blev antalet ärenden som inlemts 2011 sammanlagt cirka 15 000. Det sammanlagda beloppet av kapital och räntefordringar för dessa ärenden var cirka 3,5 miljoner euro, kostnaderna översteg 900 000 euro och rättegångskostnaderna uppgick till cirka 3,3 miljoner euro.

Förutom storleken på fordringarna undersöktes också gäldenärernas åldersfördelning i dessa ärenden. År 2011 gällde cirka 3 procent av ärendena personer som under det år då ärendet inleddes fyllde 18—19 år och cirka 46 procent av ärendena personer som fyllde 20—29 år. Motsvarande procentuella andel för åldersgruppen 30—39 år var cirka 20 procent, för åldersgruppen 40—49 år cirka 15 procent, för åldersgruppen 50—59 år cirka 10 procent och för åldersgruppen 60 år och äldre knappt 5 procent. År 2011 gällde alltså nästan hälften av de granskade utsökningsärendena personer under 30 år. Som jämförelse kan det konstateras att av alla utsökningsärenden som gällde privatpersoner år 2011 utgjorde andelen ärenden som gällde personer under 30 år cirka 20 procent.

Uppgifterna ur utsökningsregistret är dock i viss mån bristfälliga, vilket leder till att det endast är möjligt att dra riktgivande slutsatser av uppgifterna. Den största bristen är att det i totalsummorna helt saknas de fordringar i anslutning till snabbblånen som drivs in genom

utsökning och som har sålts till indrivningsbyråer. För att kunna klargöra hur väsentlig inverkan detta har på det totala antalet ärenden som inletts, granskades genom en separat sökning sådana ärenden i utsökningsregistret där sökanden veterligen är en indrivningsbyrå som specialiserat sig på indrivning av sådana fordringar som gäller snabbblån som köpts av endast ett specifikt snabblåneföretag. Det visade sig att enbart denna indrivningsbyrå hade cirka 10 000 ärenden som inletts 2011, indrivning av kapital och räntefordringar för cirka 4,9 miljoner euro, indrivning av kostnader för cirka 2,3 miljoner euro och rättegångskostnader för cirka 2,3 miljoner euro. Det finns således skäl att anta att helhetssummorna skulle vara betydligt högre om också de företag som har sålt sina fordringar till indrivningsbyråer beaktades i beräkningarna.

Även om det till följd av de ovan nämnda orsakerna inte finns uppgifter om det totala antalet snabbblån som drivs in, visar uppgifterna i utsökningsregistret att beloppet av olika kostnader vid försenad betalning av snabbblån är betydande i förhållande till det ursprungliga skuldkapitalet. Det är också sannolikt att kostnaderna ursprungligen, alltså innan utsökningen av ärendet inleddes, har varit ännu högre. Detta beror på att borgenären enligt gällande lag har rätt att i första hand avräkna gäldenärens eventuella delbetalningar från indrivningskostnaderna och först därefter från kapital och räntekostnader. Om gäldenären alltså har kunnat betala tillbaka en del av fordringarna till kreditgivaren, har dessa prestationer kunnat avräknas från indrivningskostnaderna och övriga kostnader i stället för från kapitalet.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och rättspraxis

Bestämmelser om utbudet av snabbblån

Bestämmelserna om snabbblån och andra konsumentkrediter har i två omgångar setts över, nämligen år 2009 (844/2009, RP 64/2009 rd) och år 2010 (746/2010, RP 24/2010 rd). Revideringarna har huvudsakligen gällt 7 kap. i konsumentskyddslagen

(38/1978) som innehåller de mest centrala bestämmelserna om snabbblån och andra konsumentkrediter.

Bestämmelserna i 7 kap. om konsumentkrediter baserar sig i hög grad på bestämmelserna i direktivet om konsumentkreditavtal (2008/48/EG), men med avvikelser från direktivet har bestämmelserna utsträckt till att i regel gälla också små krediter på mindre än 200 euro. I kapitlet finns bestämmelser om bl.a. näringsidkarnas informationsskyldighet, ingående av kreditavtal och överlämnande av medel, frånträdande av kreditavtal, konsumentens rätt till information medan kreditavtalet gäller, återbetalning av en kredit och avslutande av ett kreditavtal. I kapitlet finns också bestämmelser om god kreditgivningssed, skyldigheten att bedöma en konsuments kreditvärdighet och noggrant kontrollera kredit sökandens identitet. Tillsynen över att bestämmelserna i kapitlet följs utövas av konsumentombudsmannen och Konsumentverket samt av regionförvaltningsverken såsom distriktsförvaltningsmyndigheter underställda Konsumentverket och av Finansinspektionen när kreditgivaren är ett av Finansinspektionens tillsynsobjekt.

Utöver de ovannämnda bestämmelserna tillämpas på snabbblånen 6 a kap. i konsumentskyddslagen om distansförsäljning av finansiella tjänster och finansiella instrument, genom vilket direktivet om distansförsäljning av finansiella tjänster (2002/65/EG) har genomförts. I kapitlet finns bestämmelser om bl.a. den förhandsinformation som ska ges konsumenten om näringsidkaren, den finansiella tjänsten, distansavtalet och rättsmedlen. Bestämmelser som är viktiga med tanke på snabbblån finns också bl.a. i 2 kap. om marknadsföring och förfaranden i kundrelationer och i 3 kap. om reglering av avtalsvillkor i konsumentskyddslagen.

Det ingår inte i räntelagen (633/1982) eller någon annanstans i lagstiftningen bestämmelser om någon egentlig prisreglering av kostnaderna under kredittiden. Kreditkostnadernas skälighet kan dock bedömas med stöd av bestämmelserna om oskäliga avtalsvillkor enligt 4 kap. i konsumentskyddslagen. I sista hand kan ett krav på oskäligt stora kreditkostnader också uppfylla rekvisitet för ocker enligt 36 kap. 6 § i strafflagen (39/1889).

I lagen om registrering av vissa kreditgivare (747/2010) finns näringsrättsliga bestämmelser om tillhandahållande av snabbblån. I lagen finns bestämmelser om de villkor som sådana företag som tillhandahåller snabbblån och andra kreditgivare som hör till tillämpningsområdet för lagen ska uppfylla för att de ska kunna registreras i det kreditgivarregister som Regionförvaltningsverket i Södra Finland för, och för att de således ska ha rätt att tillhandahålla konsumentkrediter. I lagen ingår dessutom bestämmelser om tillsynen över kreditgivare och om tvångsmedel som står till regionförvaltningsverkets förfogande. Regionförvaltningsverket ska förbjuda tillhandahållandet av konsumentkrediter som i strid med denna lag sker utan registrering. Regionförvaltningen kan ge en varning t.ex. när en kreditgivare försummar att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med lag. Om försummelserna är allvarliga eller om de upprepas trots varningen, kan regionförvaltningsverket för viss tid förbjuda kreditgivarens verksamhet helt eller delvis, dock för högst sex månader.

Bestämmelser om betalningsförsummelser

Vid försenad betalning av ett snabbblån eller någon annan konsumentkredit är konsumenten i allmänhet tvungen att betala ett flertal andra kostnader. Till dessa hör t.ex. kostnader i form av dröjsmålsräntor samt indrivnings- och rättegångskostnader.

I räntelagen finns bestämmelser om dröjsmålsräntor på konsumentkrediter. Bestämmelserna är tvingande till förmån för konsumenten. För att förhindra att lagens tvingande natur kringgås bestäms det i lagen att om gäldenären i dessa fall i händelse av dröjsmål har förbundit sig att i stället för dröjsmålsränta eller i tillägg därtill betala löpande provision, premie eller motsvarande upprepad prestation, är förbindelsen utan verkan till den del dröjsmålsräntans och den nämnda prestationens sammanlagda belopp överstiger den i lag angivna maximala dröjsmålsräntan.

Det finns bestämmelser om indrivningskostnaderna och maximibeloppen för dem i lagen om indrivning av fordringar (nedan *indrivningslagen*, 513/1999) som också tillämpas som allmän lag på indrivning av snabb-

blån. En regeringsproposition med förslag till revidering av indrivningslagen (RP 57/2012 rd) har lämnats till riksdagen i juni 2012. I propositionen föreslås bl.a. att innebörden av god indrivningssed ska preciseras och att maximibeloppen för indrivningskostnaderna för en konsumentfordran ska ändras. Det föreslås dessutom att det till lagen fogas en ny bestämmelse om gäldenärens rätt att begära att indrivning enligt indrivningslagen avbryts och att ärendet överlämnas till rättslig indrivning och en ny bestämmelse enligt vilken medel från indrivning i första hand ska avräknas från den fordran som drivs in och först därefter från indrivningskostnaderna.

När en obetald fordran överförs till rättslig indrivning ska gäldenären betala de rättegångskostnader som käranden yrkar på, dock högst till det belopp som bestäms i justitieministeriets förordning 1311/2011 (justitieministeriets förordning om rättegångskostnader som motparten skall dömas att ersätta i mål som avses i 21 kap. 8 c § rättegångsbalken) som utfärdats med stöd av 21 kap. 8 c § i rättegångsbalken (4/1734). Maximibeloppen för de rättegångskostnader som motparten ska dömas att ersätta har nyligen sänkts genom justitieministeriets förordning 425/2012.

2.2 Lagstiftningen i utlandet

Allmänt

Det finns veterligen inte i något EU-land bestämmelser som uttryckligen förbjuder tillhandahållandet av små och kortfristiga krediter av samma typ som snabbblånen. I en del länder ingår dock i lagstiftningen andra element som i praktiken leder till att krediter av detta slag knappast alls tillhandahålls. Till följd av t.ex. den tyska civillagens (*Bürgerliches Gesetzbuch*) krav på underskrift i samband med avtal som gäller konsumentkrediter på mera än 200 euro (491 och 492 §) är det numera mycket ovanligt att krediter tillhandahålls exempelvis via internet. Det är dock möjligt att fylla kravet på underskrift genom en s.k. elektronisk signatur, men enligt uppgift är inte elektroniska signaturer ännu i allmänt bruk i Tyskland.

Enligt en utredning om räntereglering som EU-kommissionen låtit utföra (Study on interest rate restrictions in the EU, Final Report, September 2010) finns det i 14 EU-länder åtminstone vissa bestämmelser om maximibeloppet för räntan under avtalsperioden. I tre länder (Irland, Grekland, Malta) finns bestämmelser om ett absolut tak, dvs. en fast årlig ränta, medan det i elva länder (Belgien, Spanien, Nederländerna, Italien, Portugal, Polen, Frankrike, Tyskland, Slovakien, Slovenien och Estland) används, antingen med stöd av lagstiftning eller fast rättspraxis, ett relativt räntetak, dvs. ett tak bundet t.ex. till den genomsnittliga marknadsräntan eller grundräntan.

Sverige

I Sverige finns inte bestämmelser om ett allmänt räntetak. Däremot är en kredittagare enligt 18 § i den svenska konsumentkreditlagen (konsumentkreditlagen 2010:1846) skyldig att, utöver eller i stället för ränta, betala särskild ersättning för krediten (avgift) endast om det har avtalats och om sådan ersättning avser faktiska kostnader som kreditgivaren har för krediten. Enligt detaljmotiveringen till paragrafen har avsikten varit att begränsa kreditgivarens möjligheter att ta ut ränta i form av avgifter. (Prop. 1991/92:83, s. 53). Marknadsdomstolen i Sverige har i sina avgöranden 2008:3 och 2009:34 om snabbblån tolkat bestämmelsen och ansett att avtalsvillkoret enligt vilket det på snabbblån som kostnad tas ut en viss fast procentandel av kreditbeloppet är oskäligt, om summan de facto inte motsvarar kostnaderna för just detta lån. I sitt avgörande 2009:34 har marknadsdomstolen också mera i detalj tagit ställning till vilka kostnadsposter som inte får tas ut av konsumenten. Kreditförluster, marknadsföringskostnader och lokalhyror är exempel på poster av detta slag.

Norge

I norsk lag finns inte bestämmelser om ett uttryckligt räntetak, och det finns inte heller särskilda bestämmelser om kostnaderna under kreditens löptid.

Danmark

I dansk lagstiftning finns inte bestämmelser om ett uttryckligt räntetak under kreditens löptid och det finns inte heller i lag angett uttryckliga begränsningar av kostnaderna under kredittiden. Enligt en utredning om räntereglering som kommissionen har låtit utföra har frågan om att sätta ett räntetak lyfts fram i Danmark delvis till följd av snabblånen, men veterligen har tills vidare inga lagstiftningsåtgärder vidtagits.

Frankrike

I Frankrike får den effektiva räntan för en kredit vara högst 33 procentenheter större än den genomsnittliga räntan på krediter av liknande slag. Tidigare definierades krediter av detta slag enligt användningsändamål och storlek, men efter en reform som trädde i kraft i maj 2011 har inte längre användningsändamålet någon betydelse, utan krediterna delas i tre kategorier enbart på basis av kreditens storlek. Kategorierna är krediter som är mindre än 3 000 euro, mellan 3 000 och 6 000 euro samt större än 6 000 euro. Den franska centralbanken fastställer den genomsnittliga räntan tre gånger per år utgående från krediträntorna under de fyra föregående månaderna.

Tyskland

I Tyskland finns inte i lag bestämmelser om maximiränta, men enligt fast rättspraxis får räntan vara högst två gånger den genomsnittliga räntan på krediter av motsvarande slag eller 12 procentenheter högre än den genomsnittliga räntan. Om den genomsnittliga räntan på en kredit av motsvarande slag är över 12 procent, ska den högsta tillåtna räntan fastställas enligt den senare principen. Den tyska centralbanken offentliggör månatligen utgående från EU-statistik den genomsnittliga räntan för olika kredittyper. De krediter som tillhandahålls hushållen indelas i bostadskrediter och konsumentkrediter. Den senare kategorin delas in i tre underkategorier enligt kreditavtalets löptid (under 1 år, 1–5 år, över 5 år).

Nederländerna

I Nederländerna finns bestämmelser om räntetak i en förordning (förordningen om tillsynen över ledningen av företag som utövar finansieringsverksamhet) som utfärdats med stöd av en lag om tillsynen över finansieringsverksamheten. Enligt förordningen får kreditavgifterna överskrida den lagstadgade ränta (för närvarande 3 procent) som tillämpas på transaktioner mellan konsumenter och näringsidkare med högst 12 procentenheter. Maximiräntan för krediter är alltså för närvarande 15 procent. I förordningen ingår också bestämmelser om beräkningen av kreditavgifter.

2.3 Bedömning av nuläget

Behov av lagstiftningsreformer

Totalreformen av lagstiftningen om konsumentkrediter har varit i kraft bara i knappt två år, och det är ännu för tidigt att bedöma vilka effekterna av den är på lång sikt. Mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts hittills kan det dock redan nu konstateras att skuldproblemen i samband med snabblånen inte har minskat nämnvärt. De förnyade bestämmelserna verkar inte heller väsentligt ha lett till att de som tillhandahåller snabblån noggrannare än tidigare överväger kreditgivningen eller att konsumenterna noggrannare överväger krediten utgående från de uppgifter som de fått. Antalet beviljade snabblån och domar i fordringsmål i anslutning till dem har tvärtom ökat också efter reformen. Så som framgår av avsnitt 1 har över huvud taget antalet domar i fordringsmål som gäller små krediter ökat ytterst kraftigt från och med 2005, och antalet fortsätter att stiga.

Något som bör noteras är att de ärenden som gäller snabblån utgör en betydande del av alla summariska ärenden som behandlas vid tingsrätterna, även om snabblånen utgör en liten del av alla konsumentkrediter. Enligt statistikcentralen uppgick hushållens konsumentkrediter till cirka 16 miljarder euro i slutet av mars 2012. Snabblånen uppgick till cirka 109 miljoner euro, vilket motsvarar endast cirka 7 promille av krediterna.

Antalet fordringsmål visar inte heller hela omfattningen av skuldproblemen. En del av skulderna leder inte till indrivning till följd av att t.ex. en förälder eller någon annan närstående släkting till den unga personen betalar skulden, eller för att kreditgivaren bedömer att gäldenären är slutligt insolvent. Det är inte heller något undantag att skulder till följd av snabblån betalas tillbaka med hjälp av nya snabblån.

Med tanke på skuldproblemen har snabblånen dessutom vissa oroväckande särdrag. Eftersom snabblånen är lätt och snabbt tillgängliga och lånetiden är kort kan de för det första bidra till att försätta konsumenten i en skuldspiral. Enligt Rättspolitiska forskningsinstitutets undersökning uppstår skuldspiraler antingen enbart till följd av snabblån så att ett snabblån för ett visst ändamål betalas bort genom ett större snabblån, eller så att snabblånet används i ett försök att åtgärda problem i anslutning till räkningar och återbetalning av andra lån. (Kati Rantala: Vippikierteen muotokuva; Rättspolitiska forskningsinstitutets webböversikt 24/2012). Egna eller närstående personers problem med skuldspiraler nämndes också i flera sådana ställningstaganden om snabblån som sänts till statsförvaltningens medborgarforum.

Ett annat särdrag för snabblånen är att svårigheterna att återbetala snabblånen och kostnader i anslutning till dem särskilt gäller unga konsumenter, vilket också uppgifterna i utskökningsregistret och i statistik från Asiakastieto visar. Enligt Asiakastieto är gruppen unga under 25 år allra mest skuldsatt. Överskuldssättningen av de konsumenter som är mest oerfarna, och som därmed är i en speciellt sårbar ställning, och de negativa konsekvenserna av denna överskuldssättning talar för strängare lagstiftningsåtgärder än tidigare.

En orsak till att skuldproblemen till följd av snabblånen har blivit värre är att en del av företagen i branschen i sin kreditgivning inte följer lagbestämmelserna. Det har inte heller nämnvärt lyckats att genom tillsyn minska de problem som följt av att lagstiftningen inte iakttagits. Detta kan delvis anses bero på tillsynsmyndigheternas bristande resurser. Den kraftiga ökningen av domar i fordringsmål tyder dock på att den gällande lagstiftningen

inte ens då den följs fullt ut erbjuder tillräckligt effektiva medel för att minska skuldproblemen till följd av snabblånen och att inte ens en betydande ökning av resurserna för tillsynen räcker till, utan att det är nödvändigt att skärpa lagstiftningen.

Kostnader för snabblånen under kredittiden

Det ofta tämligen höga priset för krediten och faktumet att konsumenterna förutsätts betala tillbaka krediten som en engångsbetalning en kort tid efter att krediten erhållits bidrar till konsumenternas problem med snabblånen. Avvikande från det som är brukligt anges priset på krediten inte som ränta, utan vanligen som hanterings- och expeditjonskostnader. Många snabblåneföretag tar dessutom ut kostnader av konsumenterna för sms i anslutning till låneansökan och det slutliga beslutet om lån. Dessa extra kostnader som tas ut via telefonräkningen bidrar till att göra det svårare att få en helhetsbild av vad krediten i själva verket kostar konsumenten.

På basis av kontakterna till Konsumentverket har det också funnits problem av annat slag i anslutning till de sms-tjänster mot extra avgift som kreditgivarna använder sig av. Konsumentverket har t.ex. fått information om fall där konsumenten har erbjudits kredit och också ansökt om krediten per sms mot extra avgift. Därefter har konsumenten fått ett meddelande om teknisk störning eller om att ett belopp av den storlek som ansökningen gällde inte kan beviljas, utan att förutsättningen för att krediten ska beviljas är att ett nytt meddelande sänds. I vissa fall har slutresultatet varit en avgift på flera tiotals euro för sms-tjänsterna utan att konsumenten ens ha erhållit något lån. Sms-tjänster mot extra avgift används allmänt vid snabblån också i de fall då förfallodagen flyttas före det datum då krediten förfaller till betalning. De avgifter som tas ut för detta kan vara betydande även om förfallodagen flyttas bara för en kort tid.

Avtalsvite

Det har förekommit fall där det av konsumenterna utöver den lagstadgade dröjsmålsrättan har krävts avtalsvite av engångsnatur på t.o.m. över hundra euro till följd av

dröjsmål med betalning i samband med ett konsumentkreditavtal. Marknadsdomstolen har t.ex. i sitt avgörande MAO:31/04 med stöd av bestämmelserna i 3 kap. i konsumentskyddslagen förbjudit avtalsvillkor av detta slag, och ett villkor om avtalsvite av engångsnatur strider också mot räntelagens anda. I syfte att förtydliga rättsläget är det ändå skäl att precisera bestämmelsen om räntelagens tvingande natur, eftersom den nuvarande bestämmelsen uttryckligen tar ställning enbart till upprepade prestationer som betalas i händelse av dröjsmål.

Tillsynsmyndighetens befogenheter

Regionförvaltningsverket i Södra Finland som ansvarar för registreringen av och tillsynen över snabblåneföretag och vissa andra kreditgivare, har visat på sådana lägenheter i lagen om registrering av vissa kreditgivare som i praktiken har försvårat tillsynen. För det första har regionförvaltningsverket haft svårt att få information om t.ex. i vems namn de bankkonton och de avtal om koder till internetbanken som används i kreditgivningen, dvs. s.k. Tupas-certifikat, är registrerade. Detta har bl.a. försvårat utredningen av vem som i själva verket tillhandahåller krediter och om verksamheten är sådan att den förutsätter registrering.

Enligt lagen ska regionförvaltningsverket förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter som i strid med lagen sker utan registrering, och förbudet ska i regel förenas med vite. Bestämmelsen har visat sig vara problematisk vid tillämpning av straffbestämmelsen. Om förbudet nämligen gäller en fysisk person och förbudet har förenats med vite, vilket alltså i regel ska göras, har personen inte längre fått dömas till straff för samma gärning.

Det kan också anses vara ett missförhållande att registrerade kreditgivare enligt lagen inte har någon uttrycklig skyldighet att förvara sådant material som är nödvändigt med tanke på tillsynen, så som kreditavtal, och uppgifter om bedömningen av konsumentens kreditvärdighet även om regionförvaltningsverket redan nu har rätt att av kreditgivaren få sådana handlingar och uppgifter som är nödvändiga med tanke på tillsynen. Bestäm-

meler om skyldigheten för de kreditgivare som Finansinspektionen utövar tillsyn över att bevara handlingar och uppgifter finns bl.a i Finansinspektionens standard 4.4a (Hantering av kreditrisker).

Av ovannämnda orsaker är det också skäl att förbättra regionförvaltningsverkets rätt att få uppgifter och att öka regionförvaltningsverkets prövningsrätt huruvida man för att ingripa mot ett sådant tillhandahållande av konsumentkrediter som är lagstridigt och som sker utan registrering ska använda förbud förenat med vite eller straffrättsliga medel. För att avhjälpa bristerna i skyldigheten att bevara handlingar och uppgifter anses det befogat att i lagen ta in en bestämmelse om skyldigheten att bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen.

Behovet att revidera de befogenheter som konsumentombudsmannen har vid övervakningen av att 7 kap. om konsumentkrediter i konsumentskyddslagen och den övriga konsumentskyddslagstiftningen iakttas ska utredas separat i samband med en mer omfattande reform av konsumentskyddslagen.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Allmänt

Propositionens huvudsakliga syfte är att minska de skuldproblem som snabblånen förorsakar. Som det primära medlet för att uppnå detta mål föreslås en begränsning av kreditgivarens rätt att ta ut ränta och andra kostnader av konsumenten både under kredittiden och vid eventuell försenad betalning.

3.2 Föreslagna ändringar

Bedömning av konsumentens kreditvärdighet

Redan för närvarande finns det i konsumentskyddslagen bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att bedöma en konsumentens kreditvärdighet innan ett kreditavtal ingås. Bedömningen ska enligt bestämmelsen grundas på tillräckliga uppgifter med hänsyn till kreditbeloppet och övriga omständigheter. I motiveringen till bestämmelsen konstateras

att kreditgivaren i regel åtminstone ska kontrollera de kreditupplysningar som gäller konsumenten, men när det gäller fortlöpande krediter och större engångskrediter kan det enligt motiveringen till bestämmelsen inte anses vara tillräckligt, utan då bör kreditgivaren också inhämta andra uppgifter om konsumentens ekonomiska ställning, antingen av konsumenten själv eller av eventuella andra källor. Enligt motiveringen till lagen är det inte heller alltid nödvändigt att kontrollera kredituppgifterna. Kontrollskyldigheten ska t.ex. inte gälla i fråga om nyttighetsbundna engångskrediter till relativt små belopp. (RP 24/2010 rd, s. 36)

De som tillhandahåller snabblånen inhämtar inte numera uppgifter om inkomster och andra ekonomiska förhållanden av konsumenten, utan bedömningen av konsumentens kreditvärdighet görs vanligen genom en kontroll av att den som ansöker om kredit inte har betalningsanmärkningar. Åtminstone en del av företagen använder dessutom olika typer av riskklassificerings- och poängsättningsystem (credit scoring) som baserar sig på olika statistiska uppgifter. Med beaktande av den ökade mängden domar i fordringsmål som gäller snabblånen och andra små krediter är det nödvändigt att kreditgivarna noggrannare än för närvarande klarlägger konsumentens kreditvärdighet också när det är fråga om mindre krediter. Därför föreslås det att bestämmelsen om bedömningen av konsumentens kreditvärdighet skärps och preciseras.

Prisreglering

I propositionen föreslås det en prisreglering av krediter. Prisreglering anses vara ett mera ändamålsenligt medel än ett uttryckligt förbud för att åtgärda problemen i anslutning till snabblånen, eftersom prisregleringen inte helt hindrar att mindre engångskrediter tillhandahålls men bidrar till att konsumenterna kan få krediterna på rimligare villkor än för närvarande. Den föreslagna prisregleringen minskar sannolikt avsevärt utbudet på snabblånen av nuvarande slag.

Det föreslås att prisregleringen genomförs genom bestämmelser om den högsta tillåtna effektiva räntan för en kredit. Enligt förslaget

får kreditens effektiva ränta enligt kreditavtalet vara högst den referensränta som avses i räntelagen ökad med 50 procentenheter. Med nuvarande referensränta är det föreslagna räntetaket alltså 51 procent. Vid beräkning av den effektiva räntan ska räntan på krediten samt övriga kostnader till följd av krediten beaktas.

Vid beredningen har ett flertal olika modeller för prisreglering tagits upp. Suomen Pienlainayhdistys ry har lagt fram en modell enligt vilken maximibeloppet för de kreditkostnader som tas ut av konsumenten föreslås vara 30 procent av lånekapitalet. Enligt denna modell har kredittiden ingen betydelse, vilket därmed uppmuntrar kreditgivarna att tillhandahålla krediter med kort lånetid. Den föreslagna modellen skulle inte heller i praktiken ha stor betydelse för snabblåne marknaden, eftersom kostnaderna för snabblån enligt de nyaste uppgifterna från statistikcentralen i medeltal har varit 24 procent av det beviljade lånekapitalet. Den nu föreslagna modellen som baserar sig på den effektiva räntan för krediten skulle däremot ha betydande konsekvenser för utbudet av snabblån i deras nuvarande form, eftersom den effektiva räntan för krediten utgående från statistikcentralens senaste uppgifter om genomsnittliga snabblån har varit cirka 920 procent.

Modellen som bygger på den effektiva räntan för krediten har kritiserats för att konsumenten inte i allmänhet själv har möjlighet att räkna ut räntan. Den effektiva räntan för krediten är dock ett vedertaget begrepp. Den har sedan 1980-talet använts i europeisk lagstiftning som en storhet som beskriver priset på en kredit, och kreditgivare ska redan för närvarande uppge den effektiva räntan t.ex. i kreditavtal (statsrådets förordning om den information som ska lämnas till en konsument om ett kreditavtal, 789/2010). För tillsynsmyndigheternas del är fördelen med modellen att den kan leda till färre tolkningsproblem än t.ex. den kombination av kostnads- och räntereglering som tagits upp under arbetet i arbetsgruppen. För kreditgivarnas del är fördelen att modellen inte tvingar till en viss typ av struktur för prissättningen, utan kreditgivarna kan fortsättningsvis ta ut antingen bara ränta, både ränta och kostnader eller enbart kostnader för krediten.

Det har likaså framförts att nackdelen med en prisreglering som bygger på den effektiva räntan för krediten är att den inte behandlar krediter av olika storlek på lika villkor, eftersom den effektiva räntan oundvikligen blir högre för mindre krediter redan till följd av att de grundläggande åtgärderna i anslutning till beviljandet av krediten, såsom fastställande av kreditökandens identitet, kontroll av adressuppgifter och bedömning av kreditvärdigheten, leder till lika stora kostnader oberoende av om kreditbeloppet är litet eller stort. Eftersom det föreslås att bestämmelserna endast ska gälla krediter på mindre än 2 000 euro, kan det ovan konstaterade dock beaktas när maximibeloppet för den effektiva räntan för krediten fastställs. Enligt förslaget ska räntetaket sättas tämligen högt, högre än i de jämförelseländer där prisreglering tillämpas. På detta sätt begränsar inte heller regleringen oskäligt mycket kreditutgången för de konsumenter som har hög kreditrisk.

Man har övervägt att sätta ett särskilt lägre räntetak för krediter på 1 000—2 000 euro, eftersom räntetaket för dessa krediter kan anses vara ytterst högt, framför allt när det inte är fråga om kortfristiga krediter. Det anses dock inte nödvändigt att föreslå ett sådant lägre räntetak, eftersom det kan antas att den effektiva räntan för krediten vid större och mera långfristiga krediter, till följd av konkurrensen på kreditmarknaden, kommer att bli betydligt lägre än räntetaket.

Arbetsgruppen föreslog i sitt betänkande att prisregleringen bara ska gälla krediter som understiger 1 000 euro, eftersom skuldproblemen mest har förekommit i samband med dessa krediter. Bl.a. Suomen Pienlainayhdistys ry har dock fört fram att förslaget kan leda till att kreditutbudet utvecklas mot större krediter som inte omfattas av tillämpningsområdet för prisregleringen. Dessutom kan det leda till att konsumenterna snabbare försätts i en skuldspiral. Därför har man i den fortsatta beredningen av propositionen bestämt sig för att utvidga tillämpningsområdet för prisregleringen så att gränsen föreslås gå vid 2 000 euro. Genom en högre gräns minskar risken för oönskade konsekvenser, eftersom kreditrisken märkbart ökar när kreditsumman ökar, och det är därför inte sannolikt att kreditgivarna för att kringgå bestämmel-

sen börjar bevilja större krediter än för närvarande.

Enligt arbetsgruppens betänkande omfattas inte nyttighetsbundna krediter av prisregleringen. Ett uteslutande av alla nyttighetsbundna krediter leder dock till att prisregleringen inte heller omfattar vissa penningkrediter. Som exempel på krediter som inte omfattas av regleringen kan nämnas sådana fortlöpande krediter som konsumenterna kan använda inte bara i de webbutiker som samarbetar med kreditbolaget, utan också för överföring av penningkrediter till det egna kontot. För att säkerställa att regleringen är effektiv föreslås det att prisregleringen utöver penningkrediterna också ska omfatta kombinerade kreditprodukter av detta slag. Nyttighetsbundna krediter ska dock fortfarande i regel inte omfattas av prisregleringen. För att säkerställa att prisregleringen är ef-

fektiv föreslås det att regleringen inte heller ska begränsas till att gälla bara engångskrediter utan också fortlöpande krediter. Av samma orsak föreslås det att bestämmelsen ska gälla både krediter med säkerhet och krediter utan säkerhet.

Av tabellen nedan framgår hur den föreslagna bestämmelsen om ett räntetak inverkar på maximipriset för krediter som återbetalas i en rat, med nuvarande referensränta, dvs. då den effektiva räntan enligt kreditavtalet är högst 51 procent. Den effektiva räntan för krediten har räknats ut enligt formeln i bilagan 1 till justitieministeriets förordning (justitieministeriets förordning om den effektiva räntan för konsumentkrediter 824/2010) och utifrån antagandet att det i ett år finns 365 dagar. Summorna har avrundats nedåt till hela cent.

Låne- kapital	Lånetid (dygn)					
	14	30	60	90	180	365
€						
100,00	101,59	103,44	107,00	110,69	122,53	151,00
300,00	304,78	310,33	321,02	332,09	367,61	453,00
500,00	507,96	517,22	535,04	553,48	612,68	755,00
800,00	812,74	827,56	856,07	885,57	980,29	1 208,00
1 500,00	1 523,90	1 551,68	1 605,14	1 660,44	1 838,04	2 265,00

Sms-kostnader som tas ut av konsumenten

Det föreslås att principen om god kreditgivningssed kompletteras. Enligt förslaget ska det inte längre vara tillåtet att använda sms-tjänster mot extra avgift vid kommunikation i anslutning till kreditförhållandet. Syftet med ändringen är att hindra att det av konsumenten i samband med ansökan och beviljande av en kredit tas ut sådana höga kostnader för sms som kan göra det svårare att få en uppfattning av de totala kostnaderna för krediten. Samtidigt försvinner andra problem som förekommit vid kommunikation per sms i samband med snabblånen. För att säkerställa att regleringen är effektiv föreslås det att den ska gälla också andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift, exempelvis mms-tjänster.

Det föreslås inte att regleringen ska utvidgas så att den också gäller sådana telefon-tjänster mot extra avgift som är väl etablera-

de i t.ex. vissa banker. Det har inte noterats problem i samband med dessa tjänster, och det är skäl att hålla kvar denna begränsning också för att det på detta sätt är möjligt att hänföra kostnaderna för telefontjänsterna direkt till de personer som använder sig av tjänsterna, i stället för att kostnaderna skulle fördelas generellt mellan alla kunder. Det är dock viktigt att följa med utvecklingen och vid behov vidta lagstiftningsåtgärder för att också begränsa de kostnader som tas ut för telefontjänsterna. En begränsning av regleringen till att gälla endast sms-tjänster och andra motsvarande kommunikationstjänster kan nämligen leda till att de nuvarande problemen i anslutning till kommunikationen via sms överförs till telefontjänsterna.

Andra förslag

I propositionen föreslås det att den bestämmelse i räntelagen som ska förhindra att

räntelagens tvingande natur inte kringgås ska preciseras. Syftet är att förtydliga att det är förbjudet att kringgå bestämmelserna om räntans maximibelopp inte bara vid upprepade prestationer utan också vid engångsprestationer, t.ex. när det gäller avtalsvite som krävs av konsumenten vid försenad betalning.

I propositionen föreslås också ändringar i den rätt att få uppgifter som Regionförvaltningsverket i Södra Finland har för tillsynen över snabblåneföretag och vissa andra kreditgivare samt ändringar av bestämmelserna om de tvångsmedel som regionförvaltningsverket har till sitt förfogande. Dessutom föreslås det att kreditgivaren ska vara skyldig att bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen en viss tid. Syftet med dessa förslag är att förbättra regionförvaltningsverkets möjligheter att effektivt övervaka att lagstiftningen iakttas.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Konsekvenser för statsekonomin och myndigheterna

De föreslagna ändringarna har inga konsekvenser för statsfinanserna.

Det föreslås inga nya uppgifter för tillsynsmyndigheterna, dvs. Konsumentverket, konsumentombudsmannen, Finansinspektionen och Regionförvaltningsverket i Södra Finland. De nya och ändrade bestämmelserna medför dock till en början extra arbete. Myndigheterna ska uppdatera sina anvisningar och effektivisera sin tillsynsverksamhet, särskilt i det skede när ändringarna träder i kraft. Det extra arbetet i början förutsätter dock inte ökade resurser, utan uppgifterna kan skötas genom en prioritering av tillsynen. Efter en längre tid kan de föreslagna ändringarna medföra att tillsynen underlättas och minskas.

Det är svårt att bedöma vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna har för antalet fordringsmål som ska behandlas av tingsrätterna. Man kan anta att utbudet av de nuvarande snabblånen minskar till följd av prisregleringen av krediterna och att också antalet

domar i sådana fordringsmål som gäller snabblån minskar. De konsekvenser som förslaget har för utsökningsmyndigheternas uppgifter står i linje med dem som konstaterats i fråga om tingsrätterna.

4.2 Konsekvenser för konsumenternas och näringsidkarnas ställning

Den föreslagna prisregleringen av krediterna beräknas ha de största konsekvenserna för konsumenten och för dem som tillhandahåller små krediter. Prisregleringen har konsekvenser särskilt för dem som tillhandahåller snabblån. Enligt vad som konstaterats ovan är den effektiva räntan för en genomsnittlig kredit för närvarande cirka 920 procent, medan den enligt propositionen får vara högst 51 procent. Således kan det enligt förslaget tas ut betydligt mindre ränta och övriga kostnader för snabblån än för närvarande. Även om man kan anta att utbudet av penningkrediter av samma slag som snabblånen avsevärt minskar till följd av prisregleringen, är det möjligt att åtminstone en del av dem som tillhandahåller snabblån fortsätter tillhandahålla lån på andra villkor, t.ex. på längre lånetid. Den maximala räntetäckningen enligt propositionen blir då större. Suomen Pienlänähdistys ry uppskattar att revideringen innebär att snabblåneverksamheten helt kommer att upphöra som olönsam.

Enligt förslaget ska prisregleringen också gälla andra mindre krediter än snabblånen. Regleringen inverkar åtminstone på prissättningen av vissa kombinerade kreditprodukter som nyligen kommit ut på marknaden och som konsumenterna kan använda inte bara för att lyfta penningmedel utan också för att betala varor eller tjänster inom e-handeln.

Till tillämpningsområdet för regleringen kan också, beroende på kreditgränsen, höra t.ex. bankkonton med kredit samt universal-kreditkort som Visa och MasterCard till följd av den möjlighet att lyfta penningmedel som är typisk för dem. Enligt statistikcentralen fanns det i Finland år 2011 3,4 miljoner aktiva kreditkortskonton, dvs. sådana kreditkortskonton som hade använts minst en gång under året. Av dessa konton var 3,1 miljoner

konton för universalkreditkort. Uppskattningsvis 50—70 procent av de universalkreditkort som medlemmar i Finansbranschens centralförbund rf beviljat omfattas av prisregleringen. Det finns inte exakt information om hur många finländare som har ett bankkonto med kredit, men enligt en undersökning som Finansbranschens centralförbund rf utfört (enkäten Hushållens sparande, kreditanvändning och betalningssätt) hade i början av 2012 cirka 14 procent av finländarna ett lån via ett sådant bankkonto. Även om prisregleringen i sig inte påverkar kreditvillkoren för dessa krediter, kommer regleringen att leda till extra arbete för de kreditgivare som hör till tillämpningsområdet. Prisregleringen förutsätter att ett uppföljningssystem för krediträntor och övriga kreditkostnader skapas. Detta leder till ändringar i informationssystemen och därmed till tilläggskostnader för sådana kreditgivare som tillhandahåller krediter som omfattas av prisregleringen.

Enligt Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry har regleringen inte betydande konsekvenser för de krediter som tillhandahålls av de företag som hör till förbundet och som idkar distansförsäljning och e-handel, eftersom krediterna vanligen inte kan användas för annat än anskaffning av nyttigheter som erbjuds via en webbutik och som därmed inte hör till tillämpningsområdet för prisregleringen. Specialkreditkort, som kan användas som betalningsmedel endast på vissa försäljningsställen omfattas inte alls av prisregleringen. Enligt statistikcentralens uppgifter för år 2011 fanns det cirka 0,3 miljoner konton för specialkreditkort. Inte heller krediter som pantlåneinrättningar tillhandahåller och som år 2011 beviljades hushållen för sammanlagt 63 miljoner euro omfattas av tillämpningsområdet för prisregleringen.

För konsumenterna innebär prisregleringen en förbättring jämfört med nuläget, eftersom utbudet av snabb lån för konsumenter enligt förslaget är möjligt endast på förmånligare villkor än för närvarande. Prisregleringen kan dock leda till att en del av konsumenterna inte längre kan få kredit, vilket i vissa fall kan innebära att konsumenten inte klarar av att sköta sina andra skulder. På lång sikt är det dock också till fördel för konsumenten att kredit inte beviljas när förutsättningarna för

återbetalning inte finns och när konsumenten med hjälp av krediten endast försöker skjuta upp skuldproblemen. De problem som konsumenter med ringa tillgångar och små inkomster kan få genom att tröskeln för beviljande av krediter eventuellt höjs och kreditutbudet blir mindre, kan sammantaget minska genom att tillgången till social kreditgivning främjas på ett heltäckande sätt i hela landet. En utveckling av den sociala kreditgivningen ingår som mål också i regeringsprogrammet (s. 28).

Suomen Pienlainayhdistys ry har fört fram att finländska konsumenter till följd av den föreslagna prisregleringen i framtiden kan erbjudas snabb lån från utlandet. Därför är det skäl att poängtera att det i den s.k. Rom I-förordningen (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser) ingår särskilda bestämmelser om lagval i konsumentavtal i syfte att skydda den svagare parten. Bestämmelserna ingår i artikel 6 i förordningen och syftet med dem är att trygga att en konsument inte förlorar det skydd som de tvingande reglerna i konsumentens hemvistland ger ens i sådana fall då det avtalats med konsumenten om tillämpande av en främmande stats lag. Det bör också observeras att en fordringstalan som baserar sig på en konsumentkredit enligt artikel 16 i Bryssel I-förordningen (Rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område) kan väckas endast vid en domstol i konsumentens hemvistland.

Konsumentens ställning förbättras genom det föreslagna förbudet att av konsumenten ta ut en särskild avgift för sms-tjänster och andra motsvarande meddelandetjänster. För det första blir det genom reformen lättare att uppfatta vad krediten faktiskt kostar. Reformen antas dessutom avhjälpa andra problem för konsumenten i anslutning till sms-tjänster i samband med snabb lån. Av kreditgivarna är det veterligen enbart snabb låneföretagen som använder sig av sms-tjänster mot extra avgift, och konsekvenserna berör därför i huvudsak dessa företag. Enligt Suomen Pienlainayhdistys ry görs dock över 90 procent, dvs. största delen, av låneansökningarna via internet, inte per sms. I övergångsskedet ska de kreditgiva-

re som tar ut en separat avgift för sina sms-tjänster byta det nummer som används för tjänsten. Reformen inverkar också i någon mån på verksamheten för de teleoperatörer som erbjuder sms-tjänster.

Kreditgivarens skyldighet att i större utsträckning än för närvarande bedöma konsumentens ekonomiska förhållanden även i fråga om små krediter leder till kostnader för sådana kreditgivare som inte redan nu bedömer konsumentens kreditvärdighet i så här stor utsträckning. Reformen medför kostnader också för sådana kreditgivare som tillhandahåller nyttighetsbundna engångskrediter till små belopp och som inte redan för närvarande kontrollerar om konsumenten har betalningsanmärkningar. En noggrannare bedömning av konsumentens kreditvärdighet kan dock medföra att kreditförlusterna blir färre. För konsumenterna leder reformen till att kreditansökningsprocessen i vissa fall kan bli långsammare än för närvarande. Det är också möjligt att en noggrannare granskning av konsumentens ekonomiska situation leder till att en del av konsumenterna inte ens får små krediter. Med tanke på skuldproblemen kan det här anses vara positivt, eftersom kredittagning på lång sikt inte heller är i konsumentens intresse, om förutsättningar för återbetalning av krediten inte finns.

Skyldigheten att bevara handlingar och uppgifter i anslutning till kreditgivningen leder till tilläggskostnader för sådana kreditgivare som inte redan nu bevarar handlingarna och uppgifterna. Det kan dock antas att andelen sådana kreditgivare är ytterst liten med beaktande av att det finns bestämmelser om denna skyldighet också i vissa andra lagar och att det också ligger i kreditgivarens eget intresse att bevara de handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen.

Den föreslagna ändringen av räntelagen klargör rättsläget, eftersom det i ljuset av avtalsvillkorspraxis inte verkar vara helt klart om det är tillåtet att vid försenad betalning utöver den lagstadgade dröjsmålsräntan också ta ut engångsprestationer såsom avtalsvite. Konsekvenserna av reformen blir dock i praktiken små, eftersom det redan för närvarande är mycket ovanligt att använda denna typ av villkor för avtalsvite.

5 Beredningen av propositionen

Justitieministeriet tillsatte den 2 december 2011 en arbetsgrupp med uppdraget att i form av en regeringsproposition utarbeta ett förslag om ändring av lagstiftningen om snabblån. I arbetsgruppen fanns representanter för justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, finansministeriet, Konsumentverket/konsumentombudsmannen, Finansinspektionen, Vanda tingsrätt, Finansiörs Keskusliitto - Finansbranschens Centralförbund ry, Kuluttajaliitto - Konsumentförbundet ry, Suomen Asiakkuusmarkkinointiliitto ry och Suomen Pienlainayhdistys ry.

Arbetsgruppen hörde under sitt arbete Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Riksfogdeämbetet, Kommunikationsverket, Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiCom ry, Katakombista Elämään Kansanliike ry, Suomen Asiakastieto Oy, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry, Skuldrådgivning rf, Velkaneuvonta ry och Garanti-Stiftelsen. Dessutom ordnade justitieministeriet på statsförvaltningens medborgarforum (www.dinasikt.fi) en diskussion som var öppen för alla i januari 2012. Arbetsgruppen överlämnade sitt betänkande till justitieministeriet den 11 april 2012.

Justitieministeriet begärde utlåtande om betänkandet av 40 myndigheter och samfund. Utlåtande gavs av 34 instanser. Dessutom gav nio andra instanser ett utlåtande. Vid justitieministeriet har det gjorts ett sammandrag av utlåtandena (Justitieministeriet, Betänkanden och utlåtanden 30/2012).

Majoriteten av remissinstanserna förhöll sig i huvudsak positivt till arbetsgruppens förslag. Mest synpunkter framfördes om den föreslagna prisregleringen. En klar majoritet av dem som talade för en prisreglering ansåg att modellen med högsta tillåtna effektiva ränta för en kredit är bättre än det alternativ som nämns i betänkandet, enligt vilket kreditgivaren har rätt att utöver den årliga maximiräntan ta ut vissa kostnader av konsumenten. De remissinstanser som representerar snabblåneföretag och vissa andra aktörer motsatte sig båda modellerna och understödde i stället den modell som Suomen Pienlainayhdistys ry föreslog, enligt vilken maximibeloppet för de kreditkostnader som tas ut av

konsumenten föreslås vara 30 procent av lånekapitalet.

En del av remissinstanserna ansåg inte att arbetsgruppens förslag var tillräckliga. Enligt vissa remissinstanser bör snabblånen helt förbjudas. Det anses dock i praktiken omöjligt att genomföra ett totalförbud så att regleringen är effektiv och samtidigt sådan att den inte oskäligt begränsar tillgången på små krediter över lag.

Vissa remissinstanser föreslog att en tilläggsreglering när det gäller unga vuxna ska övervägas. Det föreslogs bl.a. att tillhandahållandet av snabblån ska förbjudas när det gäller personer under 25 år. Man beslöt sig dock inte för att föreslå en reglering av detta slag, eftersom förbudet för att kunna vara effektivt i så fall ska gälla många olika typer av små krediter. Även om ett kategoriskt förbud onekligen minskar skuldproblemen för ungdomarna, innebär det samtidigt att kredit inte heller kan beviljas sådana ungdomar som t.ex. har regelbundna inkomster och till följd av en i övrigt stabil ekonomisk situation har

goda förutsättningar att på ett oklanderligt sätt klara av återbetalningen av en kredit. Förbudet att tillhandahålla unga vuxna kredit kan inte heller anses vara förenligt med proportionalitetsprincipen.

Som ett alternativ föreslogs det att bestämmelsen om en åldersgräns enbart ska gälla distansförsäljning. Inte heller bestämmelser av detta slag anses ändamålsenliga, eftersom det skulle strida mot en allmän strävan att främja och underlätta elektronisk kommunikation. Bestämmelserna verkar också vara problematiska med tanke på gränsöverskridande kreditgivning.

Dessutom ansåg flera av remissinstanserna att det är nödvändigt att utveckla det positiva kreditregistret och den sociala kreditgivningen. Dessa frågor utreds separat inom statsrådet.

Vid den fortsatta beredningen av propositionen ordnade justitieministeriet ett diskussionsmöte för centrala intressegrupper om de ändringar som beretts utifrån responsen i utlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**1.1 Konsumentkyddslagen****7 kap. Konsumentkrediter**

3 §. *Begränsningar i fråga om tillämpningen i vissa andra fall.* Paragrafens 1 mom. motsvarar i övrigt det gällande 1 mom., men till följd av ändringen i bestämmelsen om god kreditgivningssed görs det i momentet en teknisk hänvisningsändring.

13 §. *God kreditgivningssed.* Paragrafens 1 mom. om god kreditgivningssed motsvarar gällande lag.

Också paragrafens 2 mom. motsvarar i övrigt gällande lag, men enligt förslaget fogas det en ny 3 punkt till momentet, varvid den nuvarande 3 punkten blir 4 punkt och den nuvarande 4 punkten 5 punkt. Enligt förslaget är det också mot god kreditgivningssed att kreditgivaren använder sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid beviljande av kredit eller vid annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet. Med andra motsvarande kommunikationstjänster avses t.ex. mms-meddelanden. Även om det redan enligt de allmänna avtalsrättsliga principerna är förbjudet att ta ut avgift för t.ex. marknadsföringsmeddelanden som skickas till konsumenterna, ska det i bestämmelsen för tydlighetens skull nämnas förbudet mot att använda sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift också vid marknadsföring.

Ändringen innebär i praktiken att kreditgivare inte längre får ta ut avgifter av konsumenten för t.ex. låneansökningar som konsumenterna gjort per sms, för ett eventuellt bekräftelsemeddelande eller för eventuella åtgärder som senare under ett pågående kreditförhållande vidtas per sms, t.ex. flyttning av förfallodagen. För tydlighetens skull är det skäl att konstatera att bestämmelsen inte i sig hindrar kommunikation per sms eller annan motsvarande kommunikation, utan också i fortsättningen ska kreditgivaren kunna erbjuda konsumenten en möjlighet att sköta

sina ärenden per sms, förutsatt att det inte tas ut någon extra avgift av konsumenten. Om ett nummer för kortmeddelandetjänster är i bruk, ska det alltså för konsumenten vara helt avgiftsfritt att skicka sms eller motsvarande meddelanden. Om kommunikationen åter sker via ett s.k. normalt abonnentnummer ska konsumenten betala operatörens normala pris för ett meddelande.

Paragrafens 3 mom. motsvarar i övrigt gällande lag, men det föreslagna förbudet att använda sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift ska utsträckas till att också gälla kreditförmedlare.

14 §. *Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet.* Paragrafens 1 mom. motsvarar i övrigt gällande lag, men genom förslaget ska bestämmelsen preciseras så att när bedömningen av kreditvärdigheten enligt gällande lag ska grundas på tillräckliga uppgifter med beaktande av kreditbeloppet och andra omständigheter, ska bedömningen av kreditvärdigheten i fortsättningen grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter. Syftet med reformen är att kreditgivarna ska klarlägga konsumentens kreditvärdighet noggrannare än för närvarande, också när det är fråga om mindre krediter.

Också i fortsättningen ska grundförutsättningen vid bedömning av kreditvärdigheten vara att kreditgivaren kontrollerar de kredituppgifter som gäller konsumenten. De kan emellertid lämnas okontrollerade t.ex. om kreditgivaren från tidigare känner till konsumentens ekonomiska situation under en längre tid och därför har grundad anledning att anta att konsumenten har ekonomiska förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter. Kredituppgifter behöver naturligtvis inte heller granskas i sådana fall där kredittagaren kommer från ett land där kredituppgifter inte finns tillgängliga.

Redan nu förutsätts det att kreditgivaren vid fortlöpande krediter och större engångskrediter förutom kredituppgifter inhämtar andra uppgifter om konsumentens ekonomiska situation av konsumenten själv eller even-

tuella andra källor som står till förfogande. Enligt propositionen ska uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter inhämtas också vid beviljandet av mindre krediter. Denna skyldighet ska framför allt gälla sådana små penningkrediter där kredittiden är kort och återbetalningen sker i en rat, eftersom små krediter av detta slag har lett till mycket stora skuldproblem för konsumenterna. Nödvändiga uppgifter för att bedöma konsumentens betalningsmån, och således också konsumentens återbetalningsförmåga, är utöver uppgifter om konsumentens inkomster och grunderna för inkomsterna, uppgifter om konsumentens utgifter, skulder och eventuella borgensansvar. För utredande av betalningsmånen ska det också beaktas sådana omständigheter som påverkar inkomsternas kontinuitet, såsom anställnings- eller tjänsteförhållandets karaktär samt sådana omständigheter som sannolikt kan leda till en betydande utgiftsökning, exempelvis en höjning av ränteutgifterna för krediten. Ju större lån det är fråga om, desto utförligare utredningar krävs.

Kreditgivaren är skyldig att genom rimliga åtgärder sträva efter att säkerställa riktigheten av de uppgifter som konsumenten har gett. Det är alltså inte tillräckligt att kreditsökanden i sin låneansökning på internet bara ombudsätta ett kryss i rutan att han har regelbundna inkomster av en viss storlek. För att kontrollera uppgifterna om konsumentens inkomster ska konsumenten beroende på situationen uppmanas att lämna in t.ex. lönebesked eller pensionsbesked, eller i fråga om jordbrukare det senaste beskattningsbeslutet inklusive specifikationsdelen.

Det är klart att kreditgivaren utöver att granska uppgifter om konsumentens ekonomiska ställning vid behov kan bedöma konsumentens kreditvärdighet också på andra sätt, t.ex. med hjälp av metoder som baserar sig på statistikuppgifter. Det är dock inte tillräckligt att använda sig av enbart uppgifter av detta slag.

Paragrafens 2 mom. motsvarar gällande lag.

17 a §. Rântetak. Paragrafen är ny, och i den föreskrivs om rântetak. Den effektiva rântan för krediten definieras i 7 kap. 6 §. För att kunna beakta ändringarna på penning-

marknaden finns det ett behov att binda rântetaket till referensrântan enligt 12 § i rântelagen.

Den föreslagna bestämmelsen om rântetak tillämpas inte på nyttighetsbundna krediter som avses i 7 § 3 punkten i kapitlet, utom om konsumenten med stöd av kreditavtalet också har rätt att ta ut penningmedel. Nyttighetsbundna krediter utan rätt till uttag av penningmedel omfattas alltså inte av tillämpningsområdet för bestämmelsen. Tillämpningsområdet omfattar inte heller övriga krediter i sådana fall då kreditbeloppet eller kreditgränsen är minst 2 000 euro. Det bör poängteras att detta gäller endast i sådana fall då konsumenten också de facto har till sitt förfogande en kredit av den ovannämnda storleken. Regleringen kan alltså inte kringgå t.ex. så att kreditgränsen skenbart anges till minst 2 000 euro, men så att konsumentens rätt att använda krediten begränsas genom avtalsvillkor, även om giltig grund för en sådan begränsning saknas. Ätminstone äventyrande av en säker användning av kreditkortet eller de övriga grunder som nämns i 57 § 1 mom. i betaltjänstlagen (290/2010) kan betraktas som giltig grund.

22 §. Särskilda bestämmelser som gäller distansförsäljning och hemförsäljning. Det föreslås att paragrafens 1 mom. ändras så att ordet "ersättning" ersätts med ordet "ersättningsbelopp". Syftet med ändringen är att klargöra att det undantag som avses i momentet gäller vad som i 7 kap. 20 § 2 mom. föreskrivs om ersättningsbeloppet och således inte vad som i detta moment föreskrivs om de allmänna förutsättningarna för att kräva ersättning.

1.2 Lagen om registrering av vissa kreditgivare

9 a §. Bevaring av handlingar och uppgifter i anslutning till kreditgivning. Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om kreditgivarens skyldighet att bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen. Bestämmelsen kompletterar de skyldigheter att bevara handlingar och uppgifter som finns någon annanstans i lag, t.ex. i konsumentskyddslagen, i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering

av terrorism (503/2008) och i bokföringslagen (1336/1997). Syftet med bestämmelsen är att trygga regionförvaltningsverkets rätt att få uppgifter för tillsynen av kreditgivare.

Skyldigheten gäller alla faser av kreditförhållandet, allt från marknadsföring till tecknande av kreditavtal och lösande av eventuella problem. Med handlingar i anslutning till kreditgivningen avses t.ex. blanketten för förhandsinformation, kreditavtalet och eventuella ändringar i avtalet samt sådant material av antingen konsumenten eller någon annan källa som använts vid bedömningen av konsumentens kreditvärdighet. Med uppgifter i anslutning till kreditgivningen avses åter t.ex. loggningsuppgifter som uppkommit vid granskning av kredituppgifter.

Enligt paragrafen ska uppgifterna bevaras i fem år från det att krediten i sin helhet har förfallit till betalning. Den föreslagna tiden börjar sålunda löpa från det att den sista avbetalningen gjorts på en skuld eller, om det är fråga om en skuld där hela summan ska betalas på en gång, när skulden förfaller till betalning. Om det är fråga om en kontokredit anses det dock inte att krediten förfallit i sin helhet på det sätt som avses i bestämmelsen om konsumenten fortfarande har rätt att använda krediten inom den kreditram som fastställts i kreditavtalet. Om handlingarna och uppgifterna med stöd av någon annan lag ska bevaras längre än den föreslagna bevaringstiden, ska denna längre tid iakttas.

10 §. Tillsyn. Paragrafen motsvarar gällande 10 § 1 mom.

10 a §. Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter. Paragrafens 1 mom. motsvarar gällande 10 § 2 mom.

Paragrafens 2 mom. är nytt, och där finns bestämmelser om regionförvaltningsverkets rätt att trots sekretessbestämmelserna, såsom bank- eller företagshemlighet, få uppgifter av någon annan enskild sammanslutning eller person än kreditgivaren. I praktiken kan t.ex. kreditinstitut vara sådana aktörer.

För att en sådan aktör ska vara skyldig att ge regionförvaltningsverket handlingar och uppgifter ska dessa för det första vara nödvändiga med tanke på tillsynen. Till följd av nödvändighetskravet har regionförvaltningsverket inte rätt att få sekretessbelagda handlingar och uppgifter exempelvis när ärendet

kan redas ut på annat sätt. Därtill ska rätten att få uppgifter begränsas bara till sådana situationer då det ska utredas om tillhandahållandet av krediter hör till tillämpningsområdet för lagen eller vem som de facto tillhandahåller krediterna. Nödvändiga uppgifter för att kunna utreda dessa frågor kan exempelvis gälla vem som har bruksrätt till kreditgivarens bankkonto eller i vems namn avtalet om Tupas-certifikaten har slutits.

I paragrafens 3 mom. finns bestämmelser om undantag från informationsskyldigheten enligt 2 mom. För att trygga förtroendeförhållandet mellan rättegångsombud eller rättegångsbiträden och deras klienter omfattas enligt momentet inte rättegångsombuden och rättegångsbiträdena av den föreslagna rätten att få uppgifter, i de fall då uppgifterna gäller dessa personers klienter. Det undantag som anges i bestämmelsen ska också gälla andra uppgifter som är sekretessbelagda på basis av den lagstadgade tystnadsplikten för advokater än de uppgifter som erhållits i samband med uppdrag som rättegångsombud eller rättegångsbiträde. Ett motsvarande undantag ingår också i lagen om Finansinspektionen (878/2008).

10 b §. Rätt att få uppgifter ur bötes- och straffregistret. Paragrafen motsvarar gällande 10 § 3 mom.

11 §. Tvångsmedel. Paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande lagen.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i övrigt gällande 2 mom., men det föreslås att det för det första görs en teknisk ändring av hänvisningen till följd av att gällande 10 § 2 mom. blir 10 a § 1 mom. För det andra föreslås en bestämmelse om de tvångsmedel som står till regionförvaltningsverkets förfogande om kreditgivaren försummar den skyldighet att bevara handlingar och uppgifter som anges i 9 a §.

I 3 mom. finns bestämmelser om de tvångsmedel som står till regionförvaltningsverkets förfogande om någon annan enskild sammanslutning eller person än kreditgivaren försummar informationsskyldigheten enligt 10 a § 2 mom. I dessa fall ska regionförvaltningsverket kunna uppmana den uppgiftsskyldige att inom utsatt tid uppfylla sin skyldighet. Enligt 4 mom. ska uppmaningen kunna förenas med vite.

Paragrafens 4 mom. motsvarar i huvudsak 3 mom. i den gällande lagen. Enligt förslaget ska regionförvaltningsverkets prövningsrätt dock ökas när det gäller frågan om förbudet att lagstridigt tillhandahålla konsumentkrediter utan registrering ska förenas med vite. För närvarande kan regionförvaltningsverket avstå från att sätta ut vite endast om det av särskilda skäl anses onödigt. Nytt är att det ska vara möjligt att avstå från att sätta ut vite också i sådana fall när det är skäl att få saken prövad som ett eventuellt kreditgivarbrott.

13 §. Straffbestämmelser. Paragrafens 1 mom. motsvarar den gällande lagen.

Den som bryter mot ett förbud eller en uppmaning som har meddelats med stöd av 11 § och förenats med vite får inte dömas till straff för samma gärning. Det föreslås att momentet ändras så att förbudet att dömas till straff för samma gärning ska gälla bara de fall där vitet också har dömts ut genom ett lagkraftvunnet beslut.

1.3 Räntelagen

2 §. Avvikelse från lagen. Paragrafens 1 mom. motsvarar 1 mom. i den gällande paragrafen.

Paragrafens 2 mom. motsvarar i övrigt det gällande 2 mom., men enligt förslaget kompletteras den sista meningen så att räntelagen inte heller ska kunna kringgå genom en förbindelse i händelse av dröjsmål enligt vilken gäldenären i stället för dröjsmålsränta eller i tillägg därtill betalar en engångsprestation såsom avtalsvite. I den gällande lagen nämns uttryckligen bara upprepade prestationer.

2 Ikraftträdande

Det första och det tredje lagförslaget föreslås träda i kraft cirka tre månader efter det att lagarna har antagits och blivit stadfästa. Prisregleringen enligt det första lagförslaget föreslås dock träda i kraft något senare. Det andra lagförslaget föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter att det har antagits och blivit stadfäst.

Den ovan nämnda övergångstiden på tre månader anses motiverad, eftersom särskilt kreditgivare som tillhandahåller små krediter

ska uppdatera sitt marknadsföringsmaterial och sina avtalsvillkor. De anpassningsåtgärder som prisregleringen förutsätter, t.ex. eventuella ändringar i krediternas prisstruktur, talar för en något längre övergångstid än tre månader.

Ändringarna i de avtalsrättsliga bestämmelserna i det första och det tredje lagförslaget inverkar i regel endast på avtal som ingås efter att lagen har trätt i kraft. Det anses dock motiverat att den föreslagna komplettering av bestämmelsen om god kreditgivningssed som gäller sms-tjänster och andra motsvarande kommunikationstjänster efter ikraftträdandet av lagen ska tillämpas på all kommunikation, oberoende av om kommunikationen hänför sig till ett avtal som slutits före eller efter ikraftträdandet av lagen.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

I det första lagförslaget i propositionen föreslås prisreglering för vissa krediter som understiger 2 000 euro. Den föreslagna prisregleringen ska framför allt bedömas som en begränsning av det egendomsskydd som tryggas i 15 § i grundlagen. En reglering av detta slag har indirekta verkningar också på rätten att idka näring enligt i 18 § 1 mom. i grundlagen. Begränsningarnas grundlagsenlighet avgörs utifrån de allmänna villkoren för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna. Ur denna synvinkel är det viktigt om det med hänsyn till de grundläggande fri- och rättigheterna i sin helhet finns godtagbara skäl för begränsningen och om begränsningen motiveras av vägande samhällsbehov samt om proportionalitetskravet för en inskränkning av de grundläggande fri- och rättigheterna fylls, dvs. om begränsningen är nödvändig för att målet ska nås och även i övrigt proportionellt.

Ökningen av antalet beviljade snabblån har under de senaste åren varit kraftig. Även skuldproblemen i samband med lånen har ökat kraftigt, vilket framgår av avsnitt 1 och 2.3 i den allmänna motiveringen. Det syns tydligt att snabblånen för en del av befolkningen har lett till en skuldspiral som är svår att bemästra. Särskilt unga vuxna under 25 år

har fått problem. Det finns därmed ett vägran- de samhälleligt behov och godtagbara skäl för begränsningen av kreditgivarens förmö- genhetsrättsliga rättigheter, dvs. att förhindra överskuldssättning och främja gäldenärernas möjligheter att klara sig.

De ändringar i lagstiftningen under de se- neste åren som haft som mål att minska pro- blemen till följd av snabblånen har inte styrt utvecklingen i en bättre riktning. Det är nöd- vändigt med ytterligare åtgärder för att för- bättra nuläget. Med tanke på begränsningens proportionalitet är det av betydelse att kredit- givarnas kreditverksamhet inte i sig hindras av prisregleringen, utan att det ställs vissa nödvändiga specialvillkor på verksamheten. Även om man kan anta att utbudet av pen- ningkrediter av samma slag som snabblånen avsevärt minskar till följd av prisregleringen, är det företagsekonomiskt möjligt för snabb- låneföretagen att genom att ändra kreditvill- koren fortsätta med kreditgivningen.

Genom prisregleringen gynnas en situation där det på marknaden finns ett utbud av små krediter till skäligare villkor än för närvaran- de. Den föreslagna regleringen leder sannol- igt också till att kreditgivarna inte längre be- viljar krediter till en del av de konsument- er som har mycket hög kreditrisk. Regleringen bidrar därmed till att minska överskuldssät- tningen och främja gäldenärens möjligheter att klara sig. Enligt grundlagsutskottets tolk- ningspraxis har prisreglering godkänts t.ex. i sådana situationer där man har strävat efter

att trygga eller skapa konkurrensförutsätt- ningar med beaktande av marknadens eller egendomens särdrag (teleföretag GrUU 32/2004 rd, elföretag GrUU 36/2004 rd), el- ler där man har strävat efter att hålla priserna på en för kunden skälig nivå (prissättning av läkemedel GrUU 49/2005 rd), eller där kunden har begränsade möjligheter att fritt välja vem som tillhandahåller tjänster eller göra prisjämförelser (priser för taxitrafik GrUU 31/2006 rd). Enligt grundlagsutskottets tolk- ningspraxis har det också godkänts begräns- ningar av egendomsskyddet för borgenärer för att främja gäldenärernas möjligheter att klara sig, bl.a. genom bestämmelser om de indrivningskostnader som gäldenären ska ersätta (GrUU 27/2004 rd) och verkställighets- lagstiftningen i anslutning till gäldenärernas insolvens (GrUU 33/2002 rd). På basis av ut- skottets tidigare tolkningspraxis kan inte den nu föreslagna prisregleringen av små krediter anses vara statsförvaltningsrättsligt proble- matisk.

Prisregleringen ska tillämpas endast på så- dana kreditavtal som ingåtts efter lagens ikraftträdande, och genom prisregleringen ska därmed inte retroaktivt ingripas i avtals- förhållandenas innehåll. Bestämmelserna är därmed inte heller ur denna synvinkel proble- matisk i statsförvaltningsrättsligt hänse- ende.

Med stöd av vad som anförts ovan före- läggs riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring av 7 kap. i konsumentkyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konsumentkyddslagen (38/1978) 7 kap. 3 § 1 mom., 13 och 14 § samt det inledande stycket i 22 § 1 mom., sådana de lyder i lag 746/2010, samt fogas till 7 kap. en ny 17 a § som följer:

7 kap.

Konsumentkrediter

3 §

Begränsningar i fråga om tillämpningen i vissa andra fall

Bestämmelserna i 9—11 §, 13 § 2 mom. 4 punkten samt 14 och 17 § i kapitlet tillämpas inte på konsumentkrediter där kredittiden är högst tre månader, där ingen ränta tas ut och där de övriga kreditkostnaderna omräknade till effektiv ränta inte överstiger det räntebelopp som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). På fortlöpande krediter tillämpas dock 14 och 17 §.

-----

13 §

God kreditgivningssed

Kreditgivaren ska handla ansvarsfullt vid kreditgivningen.

Det förutsätts särskilt att kreditgivaren

1) inte marknadsför en kredit så att marknadsföringen tydligt bidrar till att försämrå konsumentens förmåga att noggrant överväga krediten,

2) inte använder kreditgivningen som ett huvudsakligt argument vid marknadsföringen av andra konsumtionsnyttigheter,

3) inte använder sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid marknadsföring eller beviljande av kredit eller vid annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet,

4) ger konsumenten en sådan tillräcklig och klar utredning innan kreditavtalet tecknas som gör det möjligt för konsumenten att bedöma om krediten är lämplig för hans eller hennes behov och ekonomiska situation,

5) i händelse av försenad betalning ger konsumenten information och råd för att förhindra att betalningssvårigheter uppstår eller förvärras och informerar om hur situationer med betalningsoförmåga kan skötas samt att kreditgivaren förhåller sig ansvarsfullt till betalningsarrangemang.

Bestämmelserna i 1 mom. och 2 mom. 1—4 punkten tillämpas också på kreditförmedlare. Bestämmelsen i 2 mom. 4 punkten gäller dock inte en sådan säljare eller tjänsteleve-

rantör som arbetar som kreditförmedlare vid sidan av sin huvudsyssla.

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (*konsumentens kreditvärdighet*). Bedömningen ska grundas på tillräckliga uppgifter om konsumentens inkomster och övriga ekonomiska omständigheter.

Om parterna senare kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

17 a §

Räntetak

Om kreditbeloppet eller kreditgränsen är under 2 000 euro, får kreditens effektiva rän-

ta enligt kreditavtalet vara högst den referensränta som avses i 12 § i räntelagen utökad med 50 procentenheter. Denna paragraf tillämpas dock på nyttighetsbundna krediter endast om konsumenten med stöd av kreditavtalet också har rätt att ta ut penningmedel.

22 §

Särskilda bestämmelser som gäller distansförsäljning och hemförsäljning

I stället för ett ersättningsbelopp enligt 20 § 2 mom. har kreditgivaren rätt att som ersättning kräva den effektiva räntan för krediten för den tid som konsumenten har kunnat förfoga över krediten, om konsumenten vid distansförsäljning frånträder

—————
Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Vad som föreskrivs i 7 kap. 13 § 2 mom. 3 punkten och 3 mom. tillämpas dock också på kommunikation i anslutning till avtal som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag**om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om registrering av vissa kreditgivare (747/2010) 10, 11 och 13 § samt
fogas till lagen nya 9 a, 10 a och 10 b § som följer:

9 a §

Bevaring av handlingar och uppgifter i anslutning till kreditgivning

Kreditgivaren ska bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen i fem år efter att krediten i sin helhet har förfallit till betalning, om inte det någon annanstans i lag föreskrivs att de ska bevaras längre än i fem år.

10 §

Tillsyn

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att denna lag följs.

10 a §

Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna ska en kreditgivare på begäran ge regionförvaltningsverket de handlingar och uppgifter som behövs för övervakningen.

Trots sekretessbestämmelserna har regionförvaltningsverket dessutom rätt att för en specificerad tillsynsåtgärd få handlingar och uppgifter också av någon annan enskild sammanslutning eller person än kreditgivaren. Handlingarna och uppgifterna ska vara nödvändiga med tanke på tillsynen för att utreda huruvida tillhandahållandet av krediter omfattas av tillämpningsområdet för denna lag eller vem som de facto tillhandahåller krediterna.

Regionförvaltningsverket har dock inte rätt att av en advokat som avses i lagen om advokater (496/1958) eller av dennes biträde få handlingar och uppgifter om advokatens klienter, och inte heller av någon annan få handlingar och uppgifter som erhållits i samband med uppdrag som rättegångsombud eller rättegångsbiträde. Som sådana uppdrag räknas utöver egentliga rättegångsrelaterade uppdrag juridisk rådgivning om klienters rättsliga ställning vid förundersökning till följd av brott eller vid annan behandling av ärenden före rättegång eller juridisk rådgivning för inledande eller undvikande av rättegång.

10 b §

Rätt att få uppgifter ur bötes- och straffregistret

Regionförvaltningsverket har rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att utreda om en person som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten och 5 § 2 mom. är tillförlitlig. Bestämmelser om rätten att få uppgifter ur straffregistret finns i straffregisterlagen (770/1993).

11 §

Tvångsmedel

Regionförvaltningsverket ska förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter som i strid med denna lag sker utan registrering. Om det finns särskilda skäl, får förbudet ock-

så meddelas så att det gäller en anställd hos den som bedriver sådan verksamhet eller någon annan som agerar för en sådan rörelsesräkning.

Om en kreditgivare försummar en skyldighet som följer av 7 § 3 mom. eller 10 a § 1 mom., får regionförvaltningsverket uppmana kreditgivaren att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid. Om kreditgivaren försummar en skyldighet som anges i 9 eller 9 a §, får regionförvaltningsverket ge kreditgivaren en varning. Om försummelseerna är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, får regionförvaltningsverket förbjuda kreditgivarens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader.

Om en aktör som avses i 10 a § 2 mom. försummar en skyldighet som följer av det momentet, får regionförvaltningsverket uppmana aktören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

Regionförvaltningsverket får förena ett förbud eller en uppmaning som avses i denna paragraf med vite. Ett förbud som avses i 1 mom. ska förenas med vite, om inte det av

särskilda skäl är onödigt eller regionförvaltningsverket anser att förfarandet ska bedömas i enlighet med 13 § 1 mom. Bestämmelser om vite finns i övrigt i viteslagen (1113/1990).

13 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen utan registrering tillhandahåller konsumentkrediter ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *kreditgivarbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 11 § och förenats med vite får inte dömas till straff för samma gärning, om vitet har dömts ut genom ett laga-kraftvunnet beslut.

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 2 § i räntelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i räntelagen (633/1982) 2 §, sådan den lyder i lag 340/2002, som följer:

2 §

Avvikelse från lagen

Skyldigheten att betala ränta bestäms enligt denna lag, om inte något annat följer av gäl-

denärens förbindelse eller av handelsbruk eller något annat är föreskrivet.

Ansluter sig gäldenärens förbindelse till ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument beträffande en konsumentkredit eller någon annan konsumtionsnyttighet, eller till ett avtal på grundval av

vilket gäldenären genom köp eller hyra anskaffar bostad för sig eller familjemedlem, är förbindelsen utan verkan till den del gäldenären vore skyldig att betala dröjsmålsränta utöver vad som bestäms i 4—11 §. Har gäldenären i dessa fall i händelse av dröjsmål förbundet sig att i stället för dröjsmålsränta eller i tillägg därtill betala provision, premie eller motsvarande prestation, är förbindelsen utan verkan till den del dröjsmålsräntans och den

nämnda prestationens sammanlagda belopp överstiger ränta som beräknats enligt 4—11 §.

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Helsingfors den 6 september 2012

Statsministerns ställföreträdare, finansminister

JUTTA URPIAINEN

Justitieminister *Anna-Maja Henriksson*

1.

Lag**om ändring av 7 kap. i konsumentkyddslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i konsumentkyddslagen (38/1978) 7 kap. 3 § 1 mom., 13 och 14 § samt det inledande stycket i 22 § 1 mom., sådana de lyder i lag 746/2010, samt
fogas till 7 kap. en ny 17 a § som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

7 kap.

7 kap.

Konsumentkrediter**Konsumentkrediter**

3 §

3 §

*Begränsningar i fråga om tillämpningen i vissa andra fall**Begränsningar i fråga om tillämpningen i vissa andra fall*

Bestämmelserna i 9—11 §, 13 § 2 mom. 3 punkten samt 14 och 17 § tillämpas inte på konsumentkrediter där kredittiden är högst tre månader, där ingen ränta tas ut och där de övriga kreditkostnaderna omräknade till effektiv ränta inte överstiger det räntebelopp som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). På fortlöpande krediter tillämpas dock 14 och 17 §.

Bestämmelserna i 9—11 §, 13 § 2 mom. 4 punkten samt 14 och 17 § *i kapitlet* tillämpas inte på konsumentkrediter där kredittiden är högst tre månader, där ingen ränta tas ut och där de övriga kreditkostnaderna omräknade till effektiv ränta inte överstiger det räntebelopp som avses i 4 § 1 mom. i räntelagen (633/1982). På fortlöpande krediter tillämpas dock 14 och 17 §.

13 §

13 §

*God kreditgivings sed**God kreditgivings sed*

Kreditgivaren ska handla ansvarsfullt vid kreditgivningen.
Det förutsätts särskilt att kreditgivaren

Kreditgivaren ska handla ansvarsfullt vid kreditgivningen.
Det förutsätts särskilt att kreditgivaren

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1) inte marknadsför en kredit så att marknadsföringen tydligt bidrar till att försämbra konsumentens förmåga att noggrant överväga krediten,

2) inte använder kreditgivningen som ett huvudsakligt argument vid marknadsföringen av andra konsumtionsnyttigheter,

3) ger konsumenten en sådan tillräcklig och klar utredning innan kreditavtalet tecknas som gör det möjligt för konsumenten att bedöma om krediten är lämplig för hans eller hennes behov och ekonomiska situation,

4) i händelse av försenad betalning ger konsumenten information och råd för att förhindra att betalningssvårigheter uppstår eller förvärras och informerar om hur situationer med betalningsoförmåga kan skötas samt att kreditgivaren förhåller sig ansvarsfullt till betalningsarrangemang.

Bestämmelserna i 1 mom. och 2 mom. 1—3 punkten tillämpas också på kreditförmedlare. Bestämmelsen i 2 mom. 3 punkten gäller dock inte en sådan säljare eller tjänsteleverantör som arbetar som kreditförmedlare vid sidan av sin huvudsyssla.

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (*konsumentens kreditvärdighet*). Bedömningen ska grundas på tillräckliga uppgifter med hänsyn till kreditbeloppet och övriga omständigheter.

Om parterna senare kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

1) inte marknadsför en kredit så att marknadsföringen tydligt bidrar till att försämbra konsumentens förmåga att noggrant överväga krediten,

2) inte använder kreditgivningen som ett huvudsakligt argument vid marknadsföringen av andra konsumtionsnyttigheter,

3) *inte använder sms-tjänster eller andra motsvarande kommunikationstjänster mot extra avgift vid marknadsföring eller beviljande av kredit eller vid annan kommunikation i anslutning till kreditförhållandet,*

4) ger konsumenten en sådan tillräcklig och klar utredning innan kreditavtalet tecknas som gör det möjligt för konsumenten att bedöma om krediten är lämplig för hans eller hennes behov och ekonomiska situation,

5) i händelse av försenad betalning ger konsumenten information och råd för att förhindra att betalningssvårigheter uppstår eller förvärras och informerar om hur situationer med betalningsoförmåga kan skötas samt att kreditgivaren förhåller sig ansvarsfullt till betalningsarrangemang.

Bestämmelserna i 1 mom. och 2 mom. 1—4 punkten tillämpas också på kreditförmedlare. Bestämmelsen i 2 mom. 4 punkten gäller dock inte en sådan säljare eller tjänsteleverantör som arbetar som kreditförmedlare vid sidan av sin huvudsyssla.

14 §

Skyldighet att bedöma en konsuments kreditvärdighet

Innan ett kreditavtal ingås ska kreditgivaren bedöma om konsumenten har förutsättningar att fullgöra sina skyldigheter enligt kreditavtalet (*konsumentens kreditvärdighet*). Bedömningen ska grundas på tillräckliga uppgifter *om konsumentens inkomster* och övriga *ekonomiska* omständigheter.

Om parterna senare kommer överens om att höja kreditbeloppet eller kreditgränsen, ska kreditgivaren försäkra sig om att informationen om konsumenten är aktuell och, om kreditbeloppet eller kreditgränsen höjs betydligt, bedöma konsumentens kreditvärdighet på nytt innan avtal ingås om höjningen.

17 a §

Räntetak

Om kreditbeloppet eller kreditgränsen är under 2 000 euro, får kreditens effektiva ränta enligt kreditavtalet vara högst den referensränta som avses i 12 § i räntelagen utökad med 50 procentenheter. Denna paragraf tillämpas dock på nyttighetsbundna krediter endast om konsumenten med stöd av kreditavtalet också har rätt att ta ut penningmedel.

22 §

Särskilda bestämmelser som gäller distansförsäljning och hemförsäljning

I stället för en ersättning enligt 20 § 2 mom. har kreditgivaren rätt att som ersättning kräva den effektiva räntan för krediten för den tid som konsumenten har kunnat förfoga över krediten, om konsumenten vid distansförsäljning frånträder

-----

22 §

Särskilda bestämmelser som gäller distansförsäljning och hemförsäljning

I stället för *ett* ersättningsbelopp enligt 20 § 2 mom. har kreditgivaren rätt att som ersättning kräva den effektiva räntan för krediten för den tid som konsumenten har kunnat förfoga över krediten, om konsumenten vid distansförsäljning frånträder

-----

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Vad som föreskrivs i 7 kap. 13 § 2 mom. 3 punkten och 3 mom. tillämpas dock också på kommunikation i anslutning till avtal som ingåtts före ikraftträdandet av denna lag.

2.

Lag**om ändring av lagen om registrering av vissa kreditgivare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om registrering av vissa kreditgivare (747/2010) 10, 11 och 13 § samt
fogas till lagen nya 9 a, 10 a och 10 b § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §

Bevaring av handlingar och uppgifter i anslutning till kreditgivning

Kreditgivaren ska bevara handlingar och uppgifter som gäller kreditgivningen i fem år efter att krediten i sin helhet har förfallit till betalning, om inte det någon annanstans i lag föreskrivs att de ska bevaras längre än i fem år.

10 §

10 §

Tillsyn och tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter

Tillsyn

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att denna lag följs.

Trots sekretessbestämmelserna ska en kreditgivare på begäran ge regionförvaltningsverket de handlingar och uppgifter som behövs för övervakningen.

Regionförvaltningsverket har rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att utreda tillförlitligheten i fråga om en person som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten och 5 § 2 mom. Bestämmelser om rätten att få uppgifter ur straffregistret finns i straffregisterlagen (770/1993).

Regionförvaltningsverket i Södra Finland övervakar att denna lag följs.

(se 10 a § 1 mom.)

(se 10 b §)

10 a §

Tillsynsmyndighetens rätt att få uppgifter

Trots sekretessbestämmelserna ska en kreditgivare på begäran ge regionförvaltningsverket de handlingar och uppgifter som behövs för övervakningen.

Trots sekretessbestämmelserna har regionförvaltningsverket dessutom rätt att för en specificerad tillsynsåtgärd få handlingar och uppgifter också av någon annan enskild sammanslutning eller person än kreditgivaren. Handlingarna och uppgifterna ska vara nödvändiga med tanke på tillsynen för att utreda huruvida tillhandahållandet av krediter omfattas av tillämpningsområdet för denna lag eller vem som de facto tillhandahåller krediterna.

Regionförvaltningsverket har dock inte rätt att av en advokat som avses i lagen om advokater (496/1958) eller av dennes biträde få handlingar och uppgifter om advokatens klienter, och inte heller av någon annan få handlingar och uppgifter som erhållits i samband med uppdrag som rättegångsombud eller rättegångsbiträde. Som sådana uppdrag räknas utöver egentliga rättegångsrelaterade uppdrag juridisk rådgivning om klienters rättsliga ställning vid förundersökning till följd av brott eller vid annan behandling av ärenden före rättegång eller juridisk rådgivning för inledande eller undvikande av rättegång.

10 b §

Rätt att få uppgifter ur bötes- och straffregistret

Regionförvaltningsverket har rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få de uppgifter som behövs för att utreda om en person som avses i 4 § 1 mom. 3 punkten och 5 § 2 mom. är *tillförlitlig*. Bestämmelser om rätten att få uppgifter ur straffregistret finns i straffregisterlagen (770/1993).

11 §

Tvångsmedel

Regionförvaltningsverket ska förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter som i strid med denna lag sker utan registrering. Om det finns särskilda skäl får förbudet också meddelas så att det gäller en anställd hos den som bedriver sådan verksamhet eller någon annan som agerar för en sådan rörelses räkning.

Om en kreditgivare försummar en skyldighet som följer av 7 § 3 mom. eller 10 § 2 mom., får regionförvaltningsverket uppmana kreditgivaren att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid. Om kreditgivaren försummar en skyldighet som anges i 9 §, får regionförvaltningsverket ge kreditgivaren en varning. Om försummelseerna är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, får regionförvaltningsverket förbjuda kreditgivarens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader.

Regionförvaltningsverket får förena ett förbud eller en uppmaning som avses i denna paragraf med vite. Ett förbud som avses i 1 mom. ska förenas med vite, om inte detta av något särskilt skäl är onödigt. Bestämmelser om vite finns i övrigt i viteslagen (1113/1990).

13 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen utan registrering tillhandahåller konsumentkrediter ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *kreditgivarbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 11 § och förenats med vite får inte dömas till straff för samma gär-

11 §

Tvångsmedel

Regionförvaltningsverket ska förbjuda tillhandahållande av konsumentkrediter som i strid med denna lag sker utan registrering. Om det finns särskilda skäl, får förbudet också meddelas så att det gäller en anställd hos den som bedriver sådan verksamhet eller någon annan som agerar för en sådan rörelses räkning.

Om en kreditgivare försummar en skyldighet som följer av 7 § 3 mom. eller 10 a § 1 mom., får regionförvaltningsverket uppmana kreditgivaren att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid. Om kreditgivaren försummar en skyldighet som anges i 9 eller 9 a §, får regionförvaltningsverket ge kreditgivaren en varning. Om försummelseerna är allvarliga eller om de upprepas trots uppmaning eller varning, får regionförvaltningsverket förbjuda kreditgivarens verksamhet helt eller delvis för viss tid, dock för högst sex månader.

Om en aktör som avses i 10 a § 2 mom. försummar en skyldighet som följer av det momentet, får regionförvaltningsverket uppmana aktören att fullgöra sin skyldighet inom utsatt tid.

Regionförvaltningsverket får förena ett förbud eller en uppmaning som avses i denna paragraf med vite. Ett förbud som avses i 1 mom. ska förenas med vite, om inte *det* av särskilda skäl är onödigt eller regionförvaltningsverket anser att *förfarandet ska bedömas i enlighet med 13 § 1 mom.* Bestämmelser om vite finns i övrigt i viteslagen (1113/1990).

13 §

Straffbestämmelser

Den som uppsåtligen utan registrering tillhandahåller konsumentkrediter ska, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag, för *kreditgivarbrott* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som bryter mot ett förbud som har meddelats med stöd av 11 § och förenats med vite får inte dömas till straff för samma gär-

34
Gällande lydelse

ning.

RP 78/2012 rd
Föreslagen lydelse

ning, om vitet har dömts ut genom ett laga-
kraftvunnet beslut.

Denna lag träder i kraft den
20 .

3.

Lag**om ändring av 2 § i räntelagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i räntelagen (633/1982) 2 §, sådan den lyder i lag 340/2002, som följer:

Gällande lydelse

2 §

Avvikelse från lagen

Skyldigheten att betala ränta bestäms enligt denna lag, om inte något annat följer av gäldenärens förbindelse eller av handelsbruk eller något annat är föreskrivet.

Ansluter sig gäldenärens förbindelse till ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument beträffande en konsumentkredit eller någon annan konsumtionsnyttighet, eller till ett avtal på grundval av vilket gäldenären genom köp eller hyra anskaffar bostad för sig eller familjemedlem, är förbindelsen utan verkan till den del gäldenären vore skyldig att betala dröjsmålsränta utöver vad som bestäms i 4—11 §. Har gäldenären i dessa fall i händelse av dröjsmål förbundit sig att i stället för dröjsmålsränta eller i tillägg därtill betala *löpande* provision, premie eller motsvarande *upprepad* prestation, är förbindelsen utan verkan till den del dröjsmålsräntans och den nämnda prestationens sammanlagda belopp överstiger ränta som beräknats enligt 4—11 §.

Föreslagen lydelse

2 §

Avvikelse från lagen

Skyldigheten att betala ränta bestäms enligt denna lag, om inte något annat följer av gäldenärens förbindelse eller av handelsbruk eller något annat är föreskrivet.

Ansluter sig gäldenärens förbindelse till ett avtal som ingåtts mellan en näringsidkare och en konsument beträffande en konsumentkredit eller någon annan konsumtionsnyttighet, eller till ett avtal på grundval av vilket gäldenären genom köp eller hyra anskaffar bostad för sig eller familjemedlem, är förbindelsen utan verkan till den del gäldenären vore skyldig att betala dröjsmålsränta utöver vad som bestäms i 4—11 §. Har gäldenären i dessa fall i händelse av dröjsmål förbundit sig att i stället för dröjsmålsränta eller i tillägg därtill betala provision, premie eller motsvarande prestation, är förbindelsen utan verkan till den del dröjsmålsräntans och den nämnda prestationens sammanlagda belopp överstiger ränta som beräknats enligt 4—11 §.

Denna lag träder i kraft den 20 .

På avtal som har ingåtts före ikraftträdandet av denna lag tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.